

Interviewat: Esfir Dener

Chișinău, Moldova

Reporter: Nathalia Fomina

Născută: 1925 în Fălești

În timpul războiului: Exilată în Mogochin, regiunea Tomsk (1941-1944); Novosibirsk (1944-1946)

După război: Gulag, Inginer în Chișinău

Înainte războiului

Esfir se naște ca a treia copilă a lui Boris Dener, un angajat al Băncii Basarabiei, și Pesia Dener (născută Gutman), o casnică. Are un frate și o soră mai mare, Yuzef și Sarah, și crește într-un ambient tradițional evreiesc. Familia păstrează regulile ritualului alimentației cușer și tradițiile iudaismului. Frații mai mari al Esfirei sunt studenți la conservatorul de stat din București unde studiază pian și vioară. Deoarece tatăl familiei nu crede că profesia de muzician se va răsplăti, Esfir nu are voie să studieze muzică și se concentrează asupra științelor exacte.

În timpul războiului

La izbucnirea războiului, Esfir și părinții ei pierd legătura cu frații din București. Familia este deportată către Uzbekistan, iar tatăl Esfirei, Bors este dus la un lagăr de muncă unde moare în noiembrie 1941. Pesia și Esfir ajung în Mogochin în Siberia într-un lagăr de muncă forțată. Aici, în

ciuda muncii și situației foarte dificile, Esfir reușește să termine școala și aplică la facultățile din Novosibirsk și Tomsk.

În 1945 fuge din lagăr ca să meargă la facultatea industrială din Novosibirsk, iar în 1946 află că mama ei a murit în lagăr.

După război

După război, Esfir termină facultatea în Novosibirsk. Deoarece fugise din lagărul de muncă are probleme cu NKVD-ul și după absolvirea studiului părăsește orașul. După ce lucrează în Cernăuți, Esfir își continuă drumul și ajunge în Nikolaev. Aici se căsătorește și naște gemeni. Copii mor la scurt timp după naștere, iar căsnicia se sfârșește cu divorț. În Nikolaev Esfir este găsită și arestată de către NKVD și condamnată la trei ani de muncă forțată în gulagul Shunia. În 1956 Esfir este eliberată din exil dar rămâne în Ural unde află că sora ei supraviețuise războiul și se mutaseră în Israel.

În 1964 Esfir se întoarce la Chișinău unde este angajată la o firmă de construcții. Deoarece nu mai are proprii săi copii, Esfir devine o figură de mamă pentru noii absolvenți și angajați ai firmei unde lucrează.

În 1988 Esfir și Sarah se revăd pentru prima dată în 48 de ani, iar relația dintre surori se strânge din nou. Deși este singură, Esfir nu este uitată de foști colegi și angajați care o vizitează des.